

ปัญหากฎหมายยาเสพติด : ศึกษากรณีเสฟและครอบครองเพื่อเสฟ
สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์*

DRUG LAW ISSUES: STUDY OF THE USE AND POSSESSION OF
AMPHETAMINE AND ITS DERIVATIVES

ปิยะภัทร เชื่องดี

Piyapat Chuengdee

ธานี วรภัทร์

Thani Woraphat

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail; gunner.robby.10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับผู้เสฟครอบครองเพื่อเสฟสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ทั้งมาตรการความผิดทางอาญา การลงโทษให้เหมาะสมกับผู้เสฟหรือครอบครองเพื่อเสฟโดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยและต่างประเทศ นำผลที่ได้จากการศึกษาไปเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม ทั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่าง ๆ บทความ ตั๋วบทกฎหมาย รวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ และนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมจากการศึกษาพบว่าปัญหากฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวกับสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ของประเทศไทย เนื่องมาจากการที่กฎหมายได้เปลี่ยนสารกลุ่มแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ จากวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ประเภท 2 ให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ขณะที่สาธารณรัฐโปรตุเกส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี บัญญัติให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นเพียงวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเท่านั้น และไม่นำโทษทางอาญามาใช้กับผู้เสฟ ครอบครองเพื่อเสฟแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายยาเสพติดในประเทศไทยที่บัญญัติให้มีโทษจำคุกในความผิดฐานเสฟและครอบครองเพื่อเสฟ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักที่ถือว่าผู้เสฟยาเสพติดเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาจึงเห็นควรแก้ไขให้สาร

* Received 6 September 2021; Revised 27 October 2021; Accepted 23 November 2021

แอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 และยกเลิกความผิดอาญาฐาน เสพหรือครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ควรนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษทางอาญา

คำสำคัญ: ยกเลิกความผิดอาญา, เสพ, ครอบครองเพื่อเสพ, แอมเฟตามีนและอนุพันธ์

Abstract

The Objectives of this research article were to study problems of drug law related to people using and possessing amphetamine and its derivatives, including criminal measures, enforcements, and reasonable punishments for these people based on the comparison of Thailand's and international drug laws. The results will be presented as a suggestion for related drug law improvement to be more appropriate. The information in this qualitative study was researched from documents, textbooks, theses, research reports, articles, laws, including searching the Internet by comparing Thailand's and international drug laws in order to optimize the law. The findings revealed that the problems of drug law related to amphetamine and its derivatives in Thailand owing to the change of amphetamine and its derivatives from psychotropic substances in category 2 to narcotics in category 1. In contrast, the Portuguese Republic and the Federal Republic of Germany prescribed them as just psychotropic substances without applying criminal punishment to the drug users and possessors of amphetamine and its derivatives. This was different from Thailand's drug law which stipulating imprisonment punishment for using and possessing. It did not conform to the principle that considered drug users as patients receiving treatment. Therefore, the amphetamine and its derivatives should be changed to psychotropic substances in category 2 and replaced the criminal punishment with other measures.

Keywords: Abolition of Criminal Offense, Drug Use, Drug Possession, Amphetamine and Its Derivatives

บทนำ

หลักสิทธิมนุษยชน (Human Right) เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกประเทศในโลกพยายามทำให้เกิดขึ้น ทั้งในมิติของนโยบายแห่งรัฐ กฎหมายและทางปฏิบัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ

ประชาชนเป็นหลักอันสำคัญยิ่ง จึงให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองหรือความเป็นมนุษย์อย่างมาก ที่ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องชอบธรรม การขับเคลื่อนนโยบายที่ดี กฎหมายที่ดี การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี ต้องอยู่ภายใต้กรอบของหลักสิทธิมนุษยชน ในความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะการลงโทษทางอาญามีผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย สิทธิและเสรีภาพ การลงโทษที่มีความผิดทางอาญาจึงต้องใช้เฉพาะกับการกระทำที่มีความเป็นอาชญากรรมเท่านั้น และทำอย่างไรจะทำให้ผู้เสพเป็นผู้ป่วยอย่างแท้จริงและนำตัวเข้าสู่กระบวนการรักษาดูแลอย่างถูกต้องตามหลักทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยไม่ต้องนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาบังคับใช้กับผู้เสพยาเสพติดทางออกของเรื่องนี้คือการยกเลิกความผิดอาญาฐานเสพหรือครอบครองเพื่อเสพซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย (Reformation) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดพื้นฐานว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยวัตถุประสงค์ในการลงโทษเป็นไปเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีไม่ให้บุคคลที่ได้กระทำความผิดมาแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำอีกไม่ได้มุ่งหมายจะให้ผลถึงบุคคลอื่นโดยตรงรวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ และหาทางให้ผู้ที่ได้กระทำผิดมาแล้วเกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก (สัญญาพงศ์ ล้อมประเสริฐ และคณะ, 2562) เพราะในทางหลักวิชาการและทฤษฎีกฎหมายอาญาเป็นการกระทำความผิดต่อตัวเองไม่เป็นอาชญากรรม และปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศได้เปลี่ยนมาตรการทางอาญาเป็นการใช้มาตรการทางปกครองมาควบคุมการใช้สารเสพติดแทนการนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาใช้บังคับกับผู้เสพยาเสพติดหรือมีไว้เพื่อเสพ ซื้อขายเพื่อเสพส่วนตัว โดยการออกกฎหมายที่ยกระดับหน่วยงานทางปกครองและหน่วยงานทางการแพทย์และสาธารณสุขเข้ามาดูแลแทนการใช้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นการควบคุมการดูแลสุขภาพอนามัยความปลอดภัยของผู้เสพยาเสพติด ผู้เสพหรือมียาเสพติดไว้เพื่อเสพ หรือ ซื้อขายเพื่อเสพ ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาอีกต่อไป (ธานี วรรภัทร์, 2559)

เดิมแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ในทางการแพทย์แอมเฟตามีนและอนุพันธ์ สามารถนำไปใช้เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ ตามดุลยพินิจของแพทย์ เช่น โรคสมาธิสั้น (ADHD: attention deficit hyperactivity disorder) โรคลมหลับ (Narcolepsy) และโรคอ้วนที่ผู้ป่วยไม่สามารถควบคุมอาหารหรือการอยากอาหารได้ ต่อมากระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศฉบับที่ 135 ได้กำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงประเภทที่ 1 (ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135, 2539) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทำให้มีการจับกุมปราบปรามอย่างเข้มงวด ส่งผลให้มูลค่าของยาเสพติดประเภทและชนิดนี้ถีบตัวสูงขึ้นเป็นอย่างมากโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 100 - 300 บาทต่อเม็ดผลที่ตามมาคือทำให้ผู้กระทำความผิดฐานเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์หรือการครอบครองเพียงเล็กน้อยที่มีไว้เพื่อใช้ส่วนตัว ก็มีโทษทางอาญา จำคุก ปรับ หรือทั้งจำและปรับ (สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้า

หลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2558) ทำให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการจับกุมการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเห็นได้จากสถิติการจับกุมยาเสพติดมากที่สุดคือยาเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ คือ ยาบ้า (ร้อยละ 77.9) รองลงมาคือ ไอซ์(ร้อยละ 9.7)ความผิดส่วนใหญ่ที่ถูกจับกุมและดำเนินคดียาเสพติดที่ขึ้นสู่การพิจารณาตัดสินในชั้นของศาลมากที่สุด คือ ข้อหาเสพหรือครอบครองเพื่อเสพ หรือเสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย และส่วนมากจะเป็นผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2563) ทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำทั้งที่จริงแล้วความผิดฐานเสพหรือครอบครองเล็กน้อยนั้นไม่ควรจะเป็นความผิดทางอาญา และในต่างประเทศหลายประเทศ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐโปรตุเกสก็เริ่มยอมรับว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร และมีการเสนอแนวความคิดการลดทอนความผิดในคดียาเสพติดเกี่ยวกับผู้เสพที่ไม่ควรนำโทษจำคุกมาใช้บังคับกับผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพเนื่องจากการก่ออาชญากรรมต่อตนเองเท่านั้น จึงไม่ควรที่จะนำโทษทางอาญามาเป็นหลักในการบังคับโทษ สำหรับประเทศไทยการลงโทษที่เกี่ยวกับความผิดฐานเสพหรือครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เป็นการใช้บังคับที่เกินกว่าความผิดที่ผู้เสพหรือผู้ครอบครองได้กระทำลงไปเพราะหากเรามองว่า ผู้เสพ คือผู้ป่วย การนำโทษอาญาการลงโทษจำคุกมาใช้ลงโทษเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้มีการรองรับเสรีภาพของมนุษย์ว่าจะถูกจำกัดเสรีภาพไม่ได้ การลงโทษทางอาญาต้องเป็นการกำหนดโทษเฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิดที่ได้กระทำ และต้องใช้โทษจำคุกกับบุคคลที่มีความเป็นอาชญากรที่แท้จริง เช่น กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ค้า แต่บุคคลที่เป็นผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ มิได้มีนิสัยเป็นอาชญากรอยู่เป็นประจำ บุคคลเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงกลับตัวกลับใจเพื่อกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดโทษที่ได้สัดส่วนเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดฐาน เสพและครอบครองเพื่อเสพสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทาง มาตรการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดและการบังคับโทษผู้กระทำความผิดฐานเสพครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ของต่างประเทศ
4. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ให้เหมาะสมกับความผิด

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาโดยวิธีค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่าง ๆ บทความ บทกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐโปรตุเกส รวมไปถึงข้อมูลทางสื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาตรรกการที่เหมาะสมมาใช้

ผลการวิจัย

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ในประเทศไทยนั้น เป็นปัญหามาอย่างยาวนานและยังไม่ได้รับการแก้ไข เดิมแอมเฟตามีนและสารในกลุ่มแอมเฟตามีนเป็นสารที่สามารถนำมาใช้ในทางการแพทย์และสาธารณสุขได้ แต่นโยบายของประเทศไทยเน้นการปราบปรามจึงได้แก้ไขประกาศของกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการระบุงู้อยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยกำหนดให้แอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงในประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 จากการศึกษาพบว่า

1. การใช้มาตรการลงโทษผู้เสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้นเป็นการลงโทษที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และทรัพย์สิน การลงโทษผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพยาเสพติดต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ (Principle of proportionality) ตามปฎิญาญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ การลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมอาจกระทำได้ แต่จะต้องได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ในเรื่องการคุ้มครองสังคมและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ผู้เสพยาเสพติดเป็นเพียงเหยื่อจากการกระทำของตนเอง ไม่ใช่อาชญากร ที่ต้องได้รับโทษทางอาญา การออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจึงต้องนำหลักในเรื่องการลดทอนการใช้มาตรการทางอาญา (Decriminalization) คือการที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับเล็กน้อย เช่น การเสพ ครอบครองเพื่อเสพซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย (Reformation) ทฤษฎีนี้มองว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาและมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี การลงโทษทางอาญาต้องเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดอย่างร้ายแรงเพื่อเป็นการป้องกันให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ ผู้เสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นการกระทำที่ปราศจากความชั่วร้ายไม่ใช่อาชญากรจึงไม่เหมาะสมที่จะนำคนกลุ่มนี้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ควรมานำวิธีการอื่นมาใช้กับผู้เสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เช่น มาตรการทางด้านสาธารณสุข การให้ทำงานบริการสังคม การจ่ายค่าปรับหรือการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ แทนการลงโทษจำคุก

2. แอมเฟตามีนเดิมที่เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ได้ประกาศใช้เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 ในปี 2539 กระทรวงสาธารณสุขได้แก้ไขประกาศกระทรวงฯ ฉบับที่ 135 เพิกถอนแอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน จากวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมาเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2539 การออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ผิดไปจากหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก เมื่อแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ห้ามไม่ให้ผู้ใดกระทำการเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์หากฝ่าฝืนกฎหมายทำการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท 1 มีความผิดและต้องได้รับโทษจำคุกหรือปรับ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 กฎหมายห้ามครอบครองหรือใช้ประโยชน์วัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภท เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 นั้น กฎหมายห้ามไม่ให้เสพ ส่วนวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 นั้น กฎหมายอนุญาตให้เสพได้แต่ต้องเป็นการเสพตามคำสั่งของแพทย์ เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล ผู้ใดฝ่าฝืนเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 และ 2 มีโทษถึงขั้นจำคุกหรือปรับ จะเห็นได้ว่าการเสพสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้นเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกทั้งสิ้นแม้จะมีการแก้ไขให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ให้กลับมาเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท แต่การเสพหรือครอบครองเพื่อเสพสารดังกล่าวก็มีโทษจำคุกแต่โทษดังกล่าวอาจมีความหนักเบาต่างกันดังนั้น แม้กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยจะมีการนำมาตรการลดทอนความผิดอาญามาใช้กับผู้เสพ มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อขาย แต่ผู้ขอเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาลต้องสมัครใจเข้ารับการรักษาบำบัดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และต้องอยู่ในความควบคุมปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับอยู่บำบัดรักษาจนครบตามแผน จนได้รับหนังสือรับรองจึงจะพ้นจากความผิด อีกทั้งต้องไม่ตกเป็นผู้ต้องหา หรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดที่มีโทษจำคุกหรือไม่อยู่ในระหว่างที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล หากไม่เข้าเงื่อนไขดังกล่าวผู้นั้นก็ต้องได้รับโทษทางอาญาควรยกเลิกความผิดอาญาฐานเสพและครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ และการจัดประเภทของสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้นควรกำหนดให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 ดังเดิมเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยยาเสพติดที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

3. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกนั้น ไม่ได้จัดให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์อยู่ในรายชื่อสารเสพติดตามอนุสัญญาแต่อย่างใด แสดงให้เห็นได้ว่าการจัดให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ให้เป็นสารเสพติดชนิดร้ายแรงประเภทที่ 1 ตามกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยนั้นไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด

ให้โทษ ส่วนสาธารณรัฐโปรตุเกสจัดสารประเภทแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ไว้ในตารางที่ 2 B ถือว่าไม่ได้เป็นสารอันตรายร้ายแรง กฎหมายยาเสพติดของสาธารณรัฐโปรตุเกสได้อนุญาตให้นำสารในตารางที่ 2 และ 4 ไปใช้ในทางการแพทย์ได้และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็ไม่ได้จัดให้แอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นยาเสพติดแต่จัดให้อยู่ในสารบัญชีที่ 3 ซึ่งสามารถซื้อขายในท้องตลาดได้แต่ต้องถูกสั่งโดยแพทย์ ศัลยแพทย์ เพื่อประโยชน์ทางทันตกรรมและสัตวแพทย์ สาธารณรัฐโปรตุเกสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่นำมาศึกษานั้น มีการใช้มาตรการลดทอนความผิดอาญาผู้เสพยาเสพติด สาธารณรัฐโปรตุเกสได้กำหนดให้ผู้เสพหรือครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพเป็นการส่วนตัว (ปริมาณไม่เกินที่ใช้เสพใน 10 วัน) ถือว่าไม่เป็นความผิดทางอาญาแต่เป็นความผิดทางปกครอง โทษทางปกครองที่ได้รับ คือ โทษปรับหรือโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษปรับ เช่น การพักใช้ในอนุญาตการประกอบวิชาชีพ ห้ามเข้าสถานที่ที่กำหนดการให้ไปรายงานตัวตามสถานที่และเวลาที่กำหนด การถอนสิทธิการได้รับเงินช่วยเหลือหรือสิทธิประโยชน์จากรัฐในส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการใช้มาตรการลดทอนความผิดอาญาผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ กฎหมายยาเสพติดของเยอรมนี หรือ BtMG เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผิดกฎหมายทุกประเภท ยกเว้นแต่การเสพ โดยเน้นการดำเนินคดีกับผู้นำเข้าและจำหน่ายยาเสพติดการครอบครองยาเสพติดเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจอัยการที่จะสั่งงดไม่ดำเนินคดีในคดียาเสพติดที่เป็นความผิดเล็กน้อย ไม่ก่ออันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคม และไม่กระทบต่อความปลอดภัยต่อสังคมได้ เช่น การมียาเสพติดในครอบครองในปริมาณที่พึงสันนิษฐานว่าจะใช้เพื่อการเสพส่วนตัวแต่ไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณของยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้อย่างชัดเจน โดยอัยการสามารถใช้ดุลพินิจได้เองโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล สาธารณรัฐเยอรมนีเน้นมาตรการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดโดยการใช้มาตรการทางสาธารณสุขเป็นหลัก ไม่เน้นการลงโทษทางอาญากับผู้เสพแต่ใช้มาตรการการแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยา มีห้องสำหรับเสพยาเสพติดที่ปลอดภัย มีโปรแกรมรักษาที่บ้านและมีการช่วยเหลือฟื้นฟูการติดยาเสพติดที่เป็นระบบ

4. จากที่ได้ศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวกับการเสพและครอบครองเพื่อเสพสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้น มีประเด็นทางกฎหมายที่จะขอเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

4.1 ผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้น ไม่ใช่อาชญากรเนื่องจากผู้เสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นผู้ป่วย เป็นการกระทำความผิดต่อตัวเอง มิใช่เป็นอาชญากร ที่จะต้องถูกลงโทษทางอาญาเห็นควรให้มีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่มีบทลงโทษผู้เสพยาเสพติดในทางอาญารยกเลิกความผิดอาญา ฐาน เสพและครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ในกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทย

4.2 เห็นควรพิจารณาแก้ไขกำหนดให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 ตามกฎหมายยาเสพติดเช่นเดิมเพื่อให้สอดคล้องและ

เป็นไปตามหลักฐานทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ และเป็นกำหนดประเภทของสาร เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

4.3 นำมาตรการการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด และลดทอนความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องยาเสพติดเพื่อนำมาใช้โดยการแก้ไขวิธีการลงโทษจากการนำโทษจำคุกมาใช้กับผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ที่ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพซึ่งมีจำนวนมากในเรือนจำ เป็นการลงโทษด้วยการจ่ายค่าปรับ หรือการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ หรือการลงโทษรูปแบบอื่นๆ แทนการจำคุก โดยมาตรการบังคับโทษจำคุกควรนำมาใช้บังคับเฉพาะในรายกระทำความผิดเป็นผู้ผลิต หรือ ผู้ค้า ซึ่งมีความเป็นอาชญากรมากกว่า แต่ทั้งนี้การลงโทษปรับอาจจะก่อให้เกิดความเลื่อมล้ำในการใช้บังคับระหว่างคนร่ำรวยกับคนจน ซึ่งทำให้มีกำลังทรัพย์จ่ายค่าปรับได้ไม่เท่ากัน ในกรณีนี้อาจจะต้องได้รับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป

4.4 ควรใช้หลักวิชาการทางการแพทย์ในการวินิจฉัยเบื้องต้นว่าลักษณะอาการใดเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในระดับใดเพื่อเป็นการจำแนกกลุ่มผู้เสพยาเสพติดให้ชัดเจนว่าผู้เสพนั้นเป็นผู้ป่วยและต้องแยกออกมาบำบัด หรือการนำไปสู่การพิจารณารูปแบบในการรักษาที่เหมาะสมรัฐควรมีนโยบายจัดตั้งคลินิกเพื่อดูแล รักษา บำบัดผู้ติดยาเสพติดในโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยอยู่ในความดูแลของบุคลากรทางการแพทย์มากกว่าที่จะให้ผู้เสพยาเสพติดถูกการบังคับบำบัดและนำไปเข้าค่ายฝึกอบรมปฏิบัติในรูปแบบการฝึกทหารเสริมสร้างและจัดการอบรมพัฒนาให้ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับผู้เสพยาเสพติด เพื่อให้มีความเข้าใจในวิธีการจัดการกับการใช้ยาและภาวะพึ่งพิงยาเสพติดที่ต้องมองว่าผู้เสพ คือผู้ป่วย เช่น อาจมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือให้มีผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคัดกรองและขึ้นทะเบียนผู้เสพ และนำผู้เสพเข้าสู่ระบบการรักษาฟื้นฟู พร้อมทั้งให้สามารถตรวจสอบ ติดตามผลการบำบัดฟื้นฟูได้ และควรมีการจัดตั้งห้องบริโภคนยาที่อยู่ในความควบคุมดูแลของแพทย์เพื่อป้องกันการเสพยาที่เกินขนาด ส่วนการตรวจค้น การควบคุมตัว และการเรียกตรวจปัสสาวะผู้เสพควรจะเป็นการดำเนินการเพื่อนำผู้เสพเข้าไปสู่กระบวนการรักษาทางการแพทย์มากกว่าที่จะเป็นการตรวจเพื่อจับกุมผู้ต้องหา

อภิปรายผล

การลงโทษทางอาญาเป็นการกระทำที่มีผลต่อสิทธิ เสรีภาพ และทรัพย์สินของบุคคล การลงโทษจึงต้องเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดและความผิดนั้นต้องเป็นความผิดที่ร้ายแรง เป็นการกระทบกระเทือนถึงคนในสังคมโดยรวมการลงโทษต้องคำนึงถึงหลัก สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ทุกคนมีสิทธิในชีวิตร่างกาย การใช้ชีวิตส่วนบุคคลต้องมีความเป็นส่วนตัวตราบดีที่ใช้สิทธิของตนเองนั้นไม่ไปกระทบต่อคนอื่น ผู้นั้นก็ไม่ควรต้องได้รับโทษทางอาญา (ธานี วรรกัณฑ์, 2559) การลงโทษผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้นไม่ควรนำ

โทษจำคุกมาบังคับใช้ แต่ควรนำมาตรรกการทางสังคมประการอื่นมาใช้บังคับแทน เช่น การให้เข้ารับการอบรมศึกษา การฝึกการประกอบวิชาชีพ หรือการทำงานบริการสังคม หรือการใช้มาตรการโทษปรับมาใช้บังคับใช้แทนการลงโทษจำคุก

การกำหนดโทษเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดและอนุพันธ์ไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ห้ามไม่ให้ผู้ใดกระทำการเสพยาเสพติดและอนุพันธ์หากฝ่าฝืนกฎหมายทำการเสพยาเสพติดมีความผิดและมีโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 กฎหมายห้ามครอบครองหรือใช้ประโยชน์วัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภท เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 นั้น กฎหมายห้ามไม่ให้เสพ ส่วนวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 นั้น กฎหมายอนุญาตให้เสพได้แต่ต้องเป็นการเสพตามคำสั่งของแพทย์ เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล ผู้ใดฝ่าฝืนเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 และ 2 ก็มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ซึ่งแตกต่างจากสาธารณรัฐโปรตุเกสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่นำมาศึกษา บทบัญญัติของกฎหมายของสาธารณรัฐโปรตุเกสจะเป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อใช้กับกรณีการเสพยาเสพติดหรือการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาททุกประเภท การใช้หรือครอบครองยาเสพติดใด ๆ เพื่อใช้เสพสำหรับส่วนบุคคลให้ถือเป็นความผิดทางปกครอง (administrative offence) กฎหมายกำหนดปริมาณของสารสำหรับการครอบครองเพื่อใช้ในการส่วนตัว ปริมาณเฉลี่ยที่ต้องการสำหรับบุคคลจะใช้เสพในเป็นเวลาสิบวันผู้เสพยาเสพติดไม่มีความผิดทางอาญา (สง่า อัครปรีดี, 2561) การบำบัดผู้เสพยาเสพติดของสาธารณรัฐโปรตุเกสเป็นการบำบัดด้วยความสมัครใจ ผู้เข้ารับการบำบัดสามารถเลือกสถานที่ที่จะเข้ารับการบำบัดได้เอง (วิเชษฐ์ สินประสิทธิ์กุล, 2560) กฎหมายยาเสพติดของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คือ Betäubungsmittelgesetz (BtmG) ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายยาเสพติดที่สำคัญในการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผิดกฎหมายทุกประเภท ยกเว้นแต่การเสพนอกจากนี้ยังให้อำนาจอัยการในการใช้ดุลพินิจสั่งยุติไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่เป็นคดีเล็กน้อย ไม่ก่ออันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคม และไม่กระทบต่อความปลอดภัยของสังคมได้โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล เช่นการครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลหรือถ้าได้ดำเนินการไปแล้วศาลอาญยุติการดำเนินคดีในชั้นตอนใด ๆ ของกระบวนการพิจารณาก็ได้ ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้หากพบว่าความผิดดังกล่าวไม่ร้ายแรงแต่ไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณของยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้อย่างชัดเจนการเสพยาเสพติดส่วนบุคคลเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย ผู้ครอบครองยาเสพติดที่มีไว้เพื่อเสพจะไม่ถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายเยอรมัน (Germany Drug Control Data and Policies, 2020) การลงโทษทางอาญากับผู้เสพยาเสพติดและอนุพันธ์ของกฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยจึงมีความแตกต่างจากกฎหมายยาเสพติดของต่างประเทศ เมื่อเรามองว่าผู้เสพคือผู้ป่วยการลงโทษจำคุกในความผิดฐานเสพหรือครอบครองเพื่อเสพก็เป็นการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความผิดเห็นควรยกเลิกโทษทางอาญากับผู้เสพยาเสพติดและอนุพันธ์ และ

ควรจะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างอื่นมาใช้บังคับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเสพจนถึงขั้นติดยาเสพติดและหากไม่มีการลงโทษอื่นอาจจะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นการนำมาตราการลดทอนความผิดอาญามาใช้โดยมีการกำหนดรูปแบบบำบัดรักษาและแก้ไขฟื้นฟู และในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ก็มีการนำมาตราการลดทอนความผิดอาญามาใช้กับผู้เสพ มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อขาย แต่ผู้ขอเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาลต้องสมัครใจเข้ารับการบำบัดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และต้องอยู่ในความควบคุมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ต้องอยู่บำบัดรักษาจนครบตามแผน จนได้รับหนังสือรับรองจึงจะพ้นจากความผิด ผู้ที่มีสิทธิขอเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพต้องเป็นผู้กระทำความผิดในสี่ฐานความผิด คือ เสพยาเสพติด หรือ เสพและมีไว้ในครอบครอง หรือ เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และความผิดฐานเสพและจำหน่ายยาเสพติด มีการกำหนดประเภทและปริมาณของยาเสพติด อีกทั้งต้องไม่ตกเป็นผู้ต้องหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดที่มีโทษจำคุก หรือไม่อยู่ในระหว่างที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล การบำบัดรักษาของประเทศไทยเน้นที่การบังคับให้เลิกเสพยาเสพติดโดยเด็ดขาดจึงจะไม่ต้องได้รับโทษ ไม่ได้นำหลักวิชาการทางการแพทย์มาวินิจฉัยพฤติการณ์ในการเสพยาเสพติดทำให้การบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดไม่ค่อยได้ผลมากนัก เพราะผู้เสพยาเสพติดยังคงมีความผิดตามกฎหมาย อีกทั้งผู้เสพยังรู้สึกอับอายหรือถูกประณามหรือเกรงกลัวว่าจะถูกจับกุมซึ่งแตกต่างจากนโยบายยาเสพติดของสาธารณรัฐโปรตุเกส ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัย 4 ประการ ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญ คือการบำบัดด้วยยา (drug treatment) การป้องกัน (prevention) การลดอันตรายของยาเสพติด (harm reduction) และการนำกลับคืนสู่สังคม (social reintegration) การบำบัดด้วยการใช้ยาคือการใช้เมทาโดนบำบัดในระยะยาว (methadone maintenance) นอกจากนี้ยังบำบัดโดยวิธีการที่ไม่ต้องใช้อย่า เช่น การชงล้างสารพิษ การถอนยา และการใช้บิวพริโนรฟินเป็นการทดแทนก็มีการใช้ด้วยเช่นกัน การลดอันตรายของยาเสพติดมีขอบเขตรวมถึงโครงการแจกเข็มฉีดยา มีหน่วยงานที่พบได้ทั่วไปเช่นในที่สาธารณะหรือตามท้องถนนมีศูนย์บำบัดและสถานพักพิงที่มีการจัดตั้งขึ้นเช่นเดียวกับการบริการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี และการดูแลรักษาผู้ป่วยด้วยโรคเอชไอวีและเอดส์สาธารณรัฐโปรตุเกสมีความพยายามอย่างมากที่จะทำให้ผู้ที่ติดยาสามารถกลับเข้าสู่สังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการต่าง ๆ เช่น การฝึกงานเป็นระยะเวลาเก้าเดือนสำหรับผู้เสพยา หากนายจ้างรับผู้ติดยาเสพติดเข้าทำงานรัฐจะช่วยเหลือด้านการเงินให้กับนายจ้างดังกล่าว (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์, 2556) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีดำเนินการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยยาเสพติดและการติดยาเสพติดของประเทศที่ “The Federal Cabinet” ได้วางแนวทางไว้ในปี 2003 แผนปฏิบัติการได้กำหนดกรอบนโยบายอย่างกว้างเพื่อป้องกันและต่อต้านยาเสพติด หลักการที่สำคัญคือ การป้องกัน

การให้คำปรึกษา การบำบัด การรักษา การช่วยให้สามารถดำรงชีพ และเป็นการแก้ไขสำหรับผู้ติดยาเสพติดและการสั่งห้ามลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2556) สหพันธ์สาธารณสุขรัฐเยอรมนีได้นำมาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ซึ่งมีมาตรการลดอันตราย 4 รูปแบบ คือ โปรแกรมเข็มฉีดยา ห้องสำหรับเสพยาเสพติดโดยเฉพาะ โปรแกรมรักษาที่บ้าน ช่วยเหลือฟื้นฟูอาการติดยาอื่น โดยการได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสาธารณะ เป้าหมายเพื่อลดอันตรายจากการตายและความเจ็บป่วยของผู้ใช้ยาเสพติด ที่ต้องการให้ผู้ติดยาเสพติดนั้นเข้าถึงบริการสุขภาพได้ง่ายขึ้น โปรแกรมการบำบัด (European Monitoring Center For Drugs and Drug Addiction, 2017) สหพันธ์สาธารณสุขรัฐเยอรมนีเน้นมาตรการบำบัดรักษาดูแลผู้เสพยาเสพติดโดยการใช้มาตรการทางสาธารณสุขเป็นหลัก ไม่มีการบังคับบำบัดแต่เป็นการดูแลและทำความเข้าใจรักษาผู้เสพออย่างผู้ป่วย ใช้มาตรการแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยา ห้องสำหรับเสพยาเสพติดโดยเฉพาะมีโปรแกรมการรักษาที่บ้านช่วยเหลือฟื้นฟูอาการติดยาเสพติดถือได้ว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับผู้เสพยาเสพติด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เสพยาเสพติดและอนุพันธ์ในประเทศไทยนั้น เป็นปัญหามาอย่างยาวนานและยังไม่ได้มีการแก้ไข เป็นที่น่าสังเกตว่าเดิมแอมเฟตามีนและสารในกลุ่มแอมเฟตามีนเป็นสารที่สามารถนำมาใช้ในทางการแพทย์และสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งการบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามตามอนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 ถัดมาในปี พ.ศ. 2539 สารในกลุ่มแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ ถูกกำหนดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ในปัจจุบันประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 พ.ศ. 2561 ก็ยังกำหนดให้แอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 การบัญญัติประเภทของแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ของประเทศไทยนั้นแตกต่างไปจากสาธารณสุขโปรตุเกสและสหพันธ์สาธารณสุขเยอรมนี ซึ่งสาธารณสุขโปรตุเกสจัดสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ไว้ในบัญชี 2B ซึ่งไม่ได้เป็นสารที่ร้ายแรงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ ส่วนสหพันธ์สาธารณสุขเยอรมนีไม่ได้กำหนดให้แอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นยาเสพติดให้โทษเห็นควรพิจารณาแก้ไขกำหนดให้สารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภทที่ 2 เช่นเดิมเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามตามอนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทค.ศ. 1971 ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกความผิดฐานเสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์หรือครอบครองเพื่อเสพ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับโดยไม่ได้กำหนดปริมาณสารเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพไว้ การใช้มาตรการลงโทษทางอาญากับผู้เสพยาแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้นเป็นการลงโทษที่

รุนแรงเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับความผิด อีกทั้งยังไม่เป็นไปตามปณิธานของสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่กำหนดให้การลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมอาจกระทำได้ แต่จะต้องได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ในเรื่องการคุ้มครองสังคมและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ผู้เสพยาเสพติดเป็นเพียงเหยื่อจากการกระทำของตนเอง ไม่ใช่อาชญากร ที่ต้องได้รับโทษทางอาญา การออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจึงต้องนำหลักในเรื่องการลดทอนการใช้มาตรการทางอาญา (Decriminalization) คือ การที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับเล็กน้อย เช่น การเสพ ครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย ทฤษฎีนี้มองว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษา ผู้เสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์เป็นการกระทำที่ปราศจากความชั่วร้ายไม่ใช่อาชญากร จึงไม่เหมาะสมที่จะนำคนกลุ่มนี้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ควรนำวิธีการอื่นมาใช้กับผู้เสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เช่น มาตรการทางด้านสาธารณสุข การให้ทำงานบริการสังคม การจ่ายค่าปรับ หรือการบำบัดเพื่อประโยชน์สาธารณะ แทนการลงโทษจำคุกแม้กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยจะมีการนำมาตราลดทอนความผิดอาญามาใช้กับผู้เสพ มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ แต่ผู้ขอเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาลต้องสมัครใจเข้ารับการบำบัดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และต้องอยู่ในความควบคุมปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับอยู่ บำบัดรักษาจนครบตามแผน จนได้รับหนังสือรับรองจึงจะพ้นจากความผิด อีกทั้งต้องไม่ตกเป็นผู้ต้องหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดที่มีโทษจำคุก หรือไม่อยู่ในระหว่างที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลซึ่งแตกต่างจากสาธารณรัฐโปรตุเกส ในกฎหมายยาเสพติดของโปรตุเกสผู้ครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพเป็นการส่วนตัวไม่มีความผิดทางอาญา แต่จะใช้ภาคสาธารณสุขเป็นหลักแทนการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายไม่ลงโทษผู้เสพยาเสพติด แต่การครอบครองยาเสพติดนั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย การมียาเสพติดในครอบครองในปริมาณที่พึงสันนิษฐานว่าจะใช้เพียงการเสพส่วนตัวนั้นยังการสามารถใช้ดุลพินิจที่จะสั่งไม่ดำเนินคดีโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลทำให้ผู้ที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพส่วนตัวไม่ต้องรับโทษ สาธารณรัฐเยอรมนีเน้นมาตรการบำบัดรักษาดูแลผู้เสพยาเสพติดโดยการใช้มาตรการทางสาธารณสุขเป็นหลัก ไม่เน้นการลงโทษทางอาญากับผู้เสพแต่ใช้มาตรการการแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยา มีห้องสำหรับเสพยาเสพติด มีโปรแกรมรักษาที่บ้านและมีการช่วยเหลือฟื้นฟูการติดยาเสพติดที่เป็นระบบ จะเห็นได้ว่าผู้เสพหรือครอบครองเพื่อเสพสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้น ไม่ใช่อาชญากรเนื่องจากผู้เสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ เป็นเพียงผู้ป่วยที่ต้องได้รับการดูแล บำบัดรักษา จึงควรยกเลิกความผิดอาญารฐานเสพและครอบครองเพื่อเสพแอมเฟตามีนและอนุพันธ์ แต่ควรนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษจำคุก เช่น นำมาตรการทางด้านสาธารณสุข การให้ทำงานบริการสังคม การจ่ายค่าปรับ หรือการบำบัดเพื่อประโยชน์สาธารณะ และการยกเลิกความผิดฐานเสพและครอบครองเพื่อเสพ

แอมเฟตามีนและอนุพันธ์นั้น ไม่ใช่การทำให้สารดังกล่าวเป็นสารที่ถูกกฎหมายเพียงแต่เป็นการลดทอนความผิดทางอาญาเท่านั้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมปัญหาในเรื่องการให้จ่ายค่าปรับแทนการลงโทษจำคุกเพราะการจ่ายค่าปรับอาจจะก่อให้เกิดความเลื่อมล้ำในการใช้บังคับระหว่างคนมีฐานะทางการเงินดีกับคนที่ยากจน

เอกสารอ้างอิง

- ธานี วรภัทร์. (2559). กฎทองของกฎหมายยาเสพติดในช่วงเปลี่ยนผ่าน. กรุงเทพมหานคร: สำนักกิจการในพระตำหนักพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภากระทรวงยุติธรรม.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135. (2539). เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอน พิเศษ 23 ง หน้า 40 (16 สิงหาคม 2539).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- วิเชษฐ์ สีนประสิทธิ์กุล. (2560). ปัญหากฎหมายทางการแพทย์และสาธารณสุขของสารแอมเฟตามีนและอนุพันธ์. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. (2556). การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร: สำนักกิจการในพระตำหนักพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภากระทรวงยุติธรรม.
- สง่า อัครปรีดี. (2561). การใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษทางอาญาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำนักงานกฤษฎีกา. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.krisdika.go.th/data/activity/act213>
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และคณะ. (2562). การลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญางานประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562. มหาวิทยาลัยรังสิต. เรียกใช้เมื่อ 24 เมษายน 2564 จาก <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-109>
- สำนักกิจการในพระตำหนักพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา. (2558). สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและแนวโน้มของปัญหา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2563). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2564 จาก https://www.oncb.go.th/Home/Pages/DOC_narcotic_2563.aspx

European Monitoring Center For Drugs and Drug Addiction. (2017). Germany Country Drug Report2017. Retrieved April 25, 2021, from <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4528/TD0416906ENN.pdf>

Germany Drug Control Data and Policies. (2020). Drug Policy Facts. Retrieved April 25, 2021, from <https://www.drugpolicyfacts.org/region/germany#Data>